

I Havanna - Celacs andra toppmöte

Eva Björklund

Den 28-29 januari samlades stats- och regeringschefer från Latinamerika och Karibien till sitt andra toppmöte inom Celac, Latinamerikanska och Karibiska Staternas Gemenskap. Organisationen grundades i Caracas, Venezuela, 2 december 2011, med Venezuelas president Hugo Chávez som ordförande (se Kuba nr 1.2012). Samma dag 55 år tidigare hade kubanerna inlett sin väpnade befrielsekamp mot USA-väldet. Datumet var inte valt på måfå.

Vid grundandet beslöt medlemmarna om roterande ordförandeskap ett år i taget och en ledningstrojka bestående av avgående, tillträdande och kommande ordförande. Första trojkan bestod så av Hugo Chávez, Chiles president Sebastian Piñera för 2012 och Kubas Raul Castro för 2013.

Vid första toppmötet i Santiago de Chile övergick ordförandeskapet till Raul Castro (se Kuba nr 1.13), och samtidigt utsågs Costa Rica till ordförande för 2014. I januari i år hölls andra toppmötet således i Havanna. Då utsågs Ecuador till ordförande för 2015. Nuvarande trojka är alltså Kubas, Costa Ricas och Ecuador presidenten.

Balansen är tydlig, vartannat år finns ordförandeskapet hos ”vänstern”, vartannat hos ”högern”, än så länge.

Tyngdpunktsförskjutning

Det var mättat av symbolism, Celacs toppmöte i Havanna, där stats- och regeringschefer från alla 33 länder i Latinamerika och Karibien träffades under Raul Castros ordförandeskap. Symboliskt att det ägde rum i den republik som mer än någon annan lidit av USAs herravälde i världsdelen. Symboliskt också att en gerillakämpe från bergen, Raul Castro, satte dagordningen. Och att en annan, också legendarisk gerillaledare, Daniel Ortega, företrädde Nicaragua. Och en tredje och en fjärde gerillakämpe, Dilma Rousseff och Pepa Mujica, långvarigt fängslade och torterade av USAs allierade, företrädde Brasilien och

Uruguay.

Toppmötet antog 26 särskilda avtal om transnationella bolag, om naturtillgångar, ekonomi, kultur och kamp mot terrorism med mera. Celac beslöt också att stödja Argentinas krav på Malvinerna (Falklandsöarna i Storbritanniens vokabulär) och krävde som vanligt att USA måste häva sin blockad av Kuba och placeringen av Kuba på sin lista över länder som stödjer terrorism.

Deltagarna framhöll den avgörande roll Kuba hade spelat för att ta fram avtalstexterna och hur viktigt Kuba är för Celacs fortsatta arbete. Det visar vilken helomvändning Latinamerika och Karibien har gjort sedan Kuba kastades ut från OAS.

Latinamerika och Karibien: ett Fredsområde

Kubas president framhöll att områdets 600 miljoner människor behöver fred för att kunna utveckla samhällena: ”Freden [...] är alla folks högsta önskan och rättighet, och att bevara freden är grundläggande för Latinamerikas och Karibiens integration. [...] Jag utropar högtidligt Latinamerika och Karibien som fredsområde”. De 33 länderna ”antog enhälligt och permanent löftet att fredligt lösa sina tvister för att för alltid gräva ner användning och hot om våld i området”.

Med Latinamerikas och Karibiens blodiga nutidshistoria av militära invasioner, militärkupper, terrorkrig mot folkliga uppror, gränstvister och så vidare, är utropandet på Celacs toppmöte av Latinamerika och Karibien som ett fredsområde särskilt anmärkningsvärt. De 33 medlemsländernas avsvor sig våldsanvändning för att lösa inbördes- och grannkonflikter och lägga de väpnade konflikterna bakom sig. Det kan ses som en fortsättning på Tlatelolcoavtalet 1967 om kärnvapenfrihet i Latinamerika, det första avtalet i världen, som sedan har följts av Stilla havsområdet, Sydostasien och Afrika.

I utropandet av Fredsområdet finns särskilt två avsnitt som med roten rycker upp den katastrofala Monroedoktrinen om USAs överhöghet över världsdelen.

”Staterna åtar sig att strikt leva upp till sitt åtagande att inte – direkt eller indirekt – ingripa i varje annan stats inre angelägenheter och att åtlyda principen om folkens nationella oberoende, lika rättigheter och fria självbestämmande.”

”Latinamerikas och Karibiens stater förbinder sig att fullt ut respektera varje stats oförtytterliga rättighet att välja politiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt system, som grundläggande förutsättning för fredlig samlevnad mellan nationerna.”

Det har också ett symboliskt värde att just i Havanna sedan över ett år förs fredsförhandlingar mellan Colombias regering och den väpnade befrielseörelsen FARC, med Kuba och Norge som skyddsmakter och Chile och Venezuela som ledsagare, för att få slut på det över ett halvt århundrade långa inbördeskriget.

Havannadeklarationen 2014

Toppmötet avslutades som sig bör ett uttalande, en Havannadeklaration, ett senkommet men inte mindre epokgörande svar på de legendariska 1:a och 2:a Havannadeklarationerna riktade mot USAs kolonialdepartement, OAS.

Ett sammanfattande avsnitt i Havannadeklarationen 2014 lyder:

”Vi bekräftar idag vår oåterkalleliga vilja att stärka detta forum för effektiva politiska samtal. Vi har varit, och är och förblir olika, och det är utifrån denna mångfald som vi kan identifiera gemensamma utmaningar och mål och grunder för samstämmighet för att fortsätta vår integration. Vi ska stärka våra demokratier med mänskliga rättigheter för alla; vi ska ge våra folk större möjligheter; vi ska bygga samhällen som innefattar alla; vi ska öka vår produktivitet; vi ska öka vår handel sinsemellan: vi ska förbättra vår infrastruktur och hopkoppling och de nätverk som behövs för att mer och mer ena våra folk; vi ska arbeta för hållbar utveckling, för att övervinna ojämlikheterna och för en mer jämlik fördelning av tillgångarna, så att alla upplever att demokratin ger deras liv mening. Detta är Celacs uppdrag, det uppdrag som vi sammankallats till och detta är det politiska ansvar som ligger framför oss och som vi bör redovisa för våra folk.”

Första och Andra Havannadeklarationen

Första Havannadeklarationen, antogs den 2 september 1960 av ett miljonmöte på Revolutionstorget i Havanna när OAS, av Kubas FN-ambassadör Raul Roa döpt till USAs kolonialdepartement, på toppmöte i Costa Rica på USAs ”inrådan”, uppbackad av 600 miljoner US\$ i mutor, fördömde Kuba. Första Havannadeklarationen manade Latinamerikas folk till kamp mot USA- imperialismen, för ett enat Latinamerika.

Andra Havannadeklarationen, antogs den 4 februari 1962 av ett miljonmöte på Revolutionstorget när OAS på toppmöte i Uruguay uteslutit Kuba. Den frågade sig ”Vilken är den logiska förklaringen till det rörande samförstånd som förenar vår tids rikaste och mäktigaste imperium och en hel kontinents alla gamla oligarkier i en gemensam aggression? [...] De tror sig kunna förjaga spöket av den revolution som hotar dem genom att försöka krossa den kubanska revolutionen. De tror att de kan besvärja sin egen skräck genom att krossa den kubanska revolutionen, de tror att de skall kunna krossa hela den revolutionära vågen helt enkelt genom att krossa Kuba.”